

5 pokud se týče §u 279 tr. zák. za privilegium causae t. j. za věcnou výjimku z trestnosti, kterou proto dlužno vztahovati nejen na věřitele, nýbrž na všechny osoby, které při uplatňování neb přijímání pohledávky jeho spolupůsobily. Zákonodárce by zajisté názoru tomu byl dal jasný výraz v zákoně, zvláště, když šlo o novou právní myšlenku, dosud ani judikaturou ani naukou ani zákonodárstvím v cizozemsku obecně neschválenou. Nelze proto ustanovení druhého odstavce §u 485 jako výjimku ze zásady §§ů 5 a 239 tr. zák. vykládati způsobem rozšiřujícím a přiznati v ě ř i t e l o v u výsadu též osobám třetím, které, jako stěžovatel a obžalovaný K., podle zjištění rozsudku nebyly dokonce ani orgány ani zástupci věřitelky.

Čís. 1736.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Skutková podstata přečinu podle §u 14 čís. 1 zákona, nevyžaduje, by výrok pachatelův směřoval výslovně proti demokracicko-republikánské formě Československé republiky. Stačí, je-li předmět pobuřujícího výroku označen takovým způsobem, že nelze důvodně pochybovati, že pachatel míří proti ní, byť jí výslovně nejmenoval.

Předmětem ochrany jest tu demokracicko-republikánská forma státu ve smyslu ústavní listiny.

Souběh zákona (§ 14 čís. 1) s trestním zákonem (§ 65 a.).

(Rozh. ze dne 27. září 1924, Zm. I 20/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v České Lípě ze dne 28. listopadu 1923, jímž byl obžalovaný sprostěn podle §u 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro přečin §u 14 čís. 1 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 Sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Nalézací soud zjišťuje, že obžalovaný dne 22. února 1923 ve W. na schůzi, jednáje o osnově zákona na ochranu republiky, mezi jiným prohlásil, že dnes, v době demokracie, v době politické svobody, uveřejní se zákon; za který by se dokonce starý rakouský stát styděl. Dnešní demokracie že jest podvodem a stát, kterému jest zapotřebí takových zákonů, že ukazuje, že soustava jeho nemůže býti nejsilnější. Skutkové podstaty přečinu rušení obecního míru dle §u 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky soud v rozporu s obžalobou v tomto výroku nespátřuje, ježto obžalovaný prý mluvil o demokracii jen všeobecně a proti demokracicko-republikánské formě státu nemohl pobuřovati, poněvadž strana jeho, jak obžalovaný tehdy výslovně prohlásil, stojí na půdě demokracie, a jelikož ostatní výroky prý nejsou než dovolenou kritikou osnovy zákona na ochranu republiky. Argumentace ta jest pochybena. Nalézací soud jest především na omylu (čís. 9 a) §u 281 tr. ř.), míně, že skutková podstata přečinu dle §u 14 čís. 1 zákona vyžaduje, aby výrok

pobuřující proti demokraticko-republikánské formě, v ý s l o v n ě směřoval proti demokraticko-republikánské formě Čsl. republiky. Stačí, obdobně jako při urážkách na cti, by předmět pobuřujícího výroku byl označen způsobem takovým, že nelze důvodně pochybovati, že pachatel míří svým útokem také proti demokraticko-republikánské formě Čsl. republiky, byť i jmenovitě se o ní nezmiňoval. Bylo proto na soudu, by závadný výrok zkoumal s hlediska souvislosti jeho s ostatními výroky také v tom směru a pak výslovně zjistil, zda úmysl pachatelův směřoval k tomu, by všeobecným zněním tohoto projevu útočil, byť i zastřeně, však vzhledem k celé tendenci své řeči dosti zřetelně, proti dnešní demokracii, stělesněné v demokraticko-republikánské formě Čsl. republiky ve smyslu ústavní listiny. Ale i závěr soudu, že obžalovaný nijakým způsobem nepobuřoval a nemohl pobuřovati proti demokraticko-republikánské formě státu, jelikož strana stojí na půdě demokracie, tkví v právním omylu. Částečně jest zřejmým výronem právě naznačeného pochybeného právního stanoviska a částečně vychází z nesprávného výkladu pojmu demokraticko-republikánské formy státu, jak mu rozumí ustanovení §u 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky, stotožňuje pojem ten s pojmem demokracie, jak jej má na mysli strana komunistická. Rozsudek přehlíží, že zákonodárci v §u 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky tanula na mysli toliko demokraticko-republikánská forma státu ve smyslu ústavní listiny, a že forma ta s demokraticko-republikánskou formou, již se domáhá strana komunistická v podobě republiky sovětů, nemá nic společného. Pokud nalézací soud odůvodňuje svůj závěr, že obžalovaný nepobuřoval a nemohl pobuřovati proti demokraticko-republikánské formě Čsl. státu, toliko tím, že strana obžalovaného stojí na půdě republiky, neuvádí vlastně pro onen závěr důvodů, poněvadž z posléz uvedené okolnosti, jak bylo dovedeno, tento závěr nijak logicky nevyplývá, takže dlužno uznati, že rozsudek trpí v tomto směru vytkanou zmatečností dle čís. 5 §u 281 tr. ř. Vadou nedostatku důvodů jest napadený rozsudek stížen také potud, pokud vůbec neuvádí důvodů pro závěr, že ostatní výroky obžalovaného nejsou než dovolenou kritikou osnovy zákona na ochranu republiky. Napadený výrok jest tedy stížen zmatky čís. 5 a 9 a) §u 281 tr. ř. Vzhledem k námítce odvodního spisu, že zákon na ochranu republiky nabyl účinnosti teprve 8 dubna 1923, tedy po spáchání činu žalobního, takže předpisů jeho nelze použití na tento případ, zbývá ještě ve smyslu čl. IV. a IX. uvoz. pat. k tr. zák. zkoumati, zda čin žalobní byl trestným též podle dosavadních předpisů trestního zákona a zda dotyčný starý předpis byl mírnějším, než nový předpis zákona na ochranu republiky čili nic. Právem v tom směru poukazuje zmateční stížnost veřejného obžalobce na to, že bylo podle předpisů dosud platných čin, obžalovanému za vinu kladený, podřaditi skutkové podstatě zločinu dle §u 65 a) tr. zák. Rozumí-li se pobuřováním v souhlasu s ustanovením §u 300 tr. zák. též snaha popuzovat i hanobením k opovržení a nenávisti, nelze pochybovati, že větu, že dnešní demokracie jest podvodem, dlužno pokládati za pobuřování proti formě vlády, které zakládalo v době spáchání činu obžalovanému za vinu kladeného skutkovou podstatu zločinu rušení veřejného pokoje dle §u 65 a) tr. zák., stalo-li se, jako v tomto případě, veřejně nebo před více lidmi a úmyslně, jak to obžaloba tvrdí. Ježto však tato skutková podstata činu

trestce se podle §u 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky toliko jako přečin, nutno ustanovení to pokládati za mírnější a tedy podmínky čl. IV. a IX. uvedeného uvozovacího patentu pro použití jeho v tomto případě za dány. Slušelo proto zmateční stížnosti veřejného obžalobce vyhověti, rozsudek jako zmatečný dle čís. 5 a 9 a) §u 281 tr. ř. zrušiti a věc vzhledem k nedostatku potřebných skutkových zjištění zejména po stránce subjektivní vrátiti soudu prvé stolice k novému projednání a rozsouzení.

Čís. 1737.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Ke skutkové podstatě přečinu dle §u 18 čís. 3 zákona vyžaduje se po stránce subjektivní kromě vědomosti o tom, že zpráva může vážně znepokojiti obyvatelstvo nějakého kraje nebo místa, aby pachatel věděl, že rozšiřuje nepravdivou zprávu.

(Rozh. ze dne 27. září 1924, Zm I 507/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Litoměřicích ze dne 22. května 1924, pokud jím byl obžalovaný uznán vinným toliko přestupkem podle §u 18 čís. 1 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n. místo přečinem podle §u 18 čís. 3 téhož zákona, zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu prvé stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost právem uplatňuje proti odsuzujícímu výroku pro přestupek §u 18 čís. 1 zákona na ochranu republiky důvod zmatečnosti čís. 9 a) — správně 10 — §u 281 tr. ř., dovozujíc, že nalézací soud nesprávně vyložil zákon, uznáv obžalovaného vinným pouze přestupkem §u 18 čís. 1 a nikoli přečinem dle §u 18 čís. 3 zákona na ochranu republiky, jak bylo žalováno. Soud neshledal v jednání obžalovaného přečinu dle čís. 3 §u 18 zákona proto, že si prý obžalovaný nebyl vědom dosahu svého výroku a že jednal spíše z nerozvážnosti, než ze zlého úmyslu. Tímto výrokem vyložil soud nesprávně subjektivní skutkovou podstatu přečinu dle čís. 3 §u 18 zákona, neboť okolnosti, na které rozsudek klade důraz, nejsou těmi, jimiž se vyznačuje po stránce subjektivní skutková podstata přečinu dle čís. 3 na rozdíl od skutkové podstatky přestupku dle §u 18 čís. 1 zákona na ochranu republiky. Ke skutkové podstatě přečinu dle §u 18 čís. 3 zákona vyžaduje se kromě vědomosti o tom, že zpráva může vážně znepokojiti obyvatelstvo nějakého kraje nebo místa, aby pachatel věděl, že rozšiřuje nepravdivou zprávu. Poněvadž rozsudek neobsahuje žádného zjištění v tomto směru, bylo jej v napadené části zrušiti a vše vrátiti soudu prvé stolice, aby své zjištění o subjektivní vině obžalovaného doplnil.